

LASIPALATSIN MEDIAKESKUS OY

MEKANS – KANSALAISTEN KAMPUS

Loppuraportti

Helsingin kaupungin innovaatorahaston rahoittama Lasipalatsin Mediakeskus Oy:n kehityshanke ”Mekans – meidän kansalaisakatemia” - Vertaisoppimisverkosto-hanke Helsingin kaupunginosissa.

Hankkeen kuvaus

Eurooppalainen, kansallinen ja yksilön identiteettiä liittyvä vahvasti vuoropuheluun, jota kansalaiset ja eri ryhmät keskenään käyvät. Helsingin kulttuurikeskuksen ja Lasipalatsin Mediakeskus Oy:n käynnistämä vertaisoppimisverkosto MeKans kutsuu kaupunkilaiset elinikäiseen oppimiseen. Verkosto vahvistaa yhteisöllisyyttä, vähentää sosiaalista syrjäytymistä ja edistää kulttuurien välistä vuoropuhelua.

Hanke nostaa esiin niitä tietoja ja taitoja, joita yksilöt ovat kartuttaneet uran tai elämän aikana, mutta joista ei välttämättä ole olemassa todistusta. Tavoitteena on luoda Helsinkiin uudistuva, luova, lähiyhteisöön perustuva elinikäisen oppimisen verkosto, joka rakentuu kaikenikäisistä kaupunkilaisista. Verkoston toiminta eroaa perinteisestä oppilaitokseen keskittyneestä koulutuksesta: opetuspaikat ovat kaikkialla kaupungissa, osallistuminen on maksutonta eikä sitä rajoiteta pääsykokein, opettajina toimivat vapaaehtoiset ja heiltä ei vaadita muodollista pätevyyttä. Opetussuunnitelma on joustava: kaikenlainen tieto, taito ja osaaminen nostetaan esiin yhteiseksi hyödyksi. Oppiminen on perustavanlaatuisen inhimillinen ominaisuus. MeKans-hanke lisää kaikkien kaupunkilaisten tasavertaisia mahdollisuuksia oppia muuttuvassa yhteiskunnassa. Samalla se vahvistaa keskinäistä kunnioitusta erilaisten kulttuurien ymmärtämisen kautta sekä lisää yksilöiden mahdollisuuksia rakentaa uusia ihmissuhteita ja verkostoja. Verkostoituminen ja sähköisten viestintätapojen innovatiivinen käyttö on keskeisessä asemassa. Nonformaalin oppimisen mallia on toteutettu menestyksellisesti aiemmin mm. Tokiossa ja muissa Japanin suurissa kaupungeissa. Helsingin kaupunginhallitus tukee vuonna 2012 Lasipalatsin Mediakeskus Oy:n ohjaamaa vertaisoppimisverkoston kehityshanketta.

KEHITYSHANKKEEN PAINOPISTEET

- verkoston kasvaminen ja kehittyminen itsestään ohjautuvaan, toimintamahdollisuuksiltaan ulkopuolisesta tuesta riippumattomaan tilaan: kerrotaan verkostosta, vahvistetaan toimijoiden sujuvaa viestintää ja tiedonkulkua
- verkkoviestinnän kehittäminen: tuotetaan uusi verkkopalvelu, jonka toiminnallisuudet perustuvat hankkeesta saatuun tietoon
- kehitetään kumppanuuksia, vahvistetaan olemassa olevia verkostoja
- otetaan käyttöön hankkeeseen sopivaa, uutta teknologiaa: yhteistyössä Mediataideyhdistys m-cult:n ja StadiTV:n kanssa konseptoidaan opetusten tallentaminen, jakelu kaapelitelevisiossa ja internetissä

Mekans-kehityshankkeen kulujen jakauma vuonna 2012

Esittelytilaisuudet (palkkakulut)	6500
Verkkopalvelun uudistaminen	5000
Videointikonsepti (palkkiot, kamerat, mikrofonit)	5000
Seminaarit/workshop verkostolle	2000
Verkostoituminen, vierailut	10000
Laitteet	5000
Graafinen ilme, viestintä	3000
Kumppani: Lasipalatsin Designmarket & Fashion Film Festival	3000
Kumppani: taidekontti, Uudenmaanlänin taidetoiminkunta/Sarjakuva- keskus	1000
Konseptointi (julkaisut, palkkiot)	3500
Yhteensä	44000

Hankesuunnitelman toteutuminen

1. Verkoston levittäytyminen

Tuotettiin nonformaalia oppimista ja levitettiin tietoa oppimisen tavasta laajalti halki Helsingin.

Keväällä 2011 aloitettu mekans-verkoston esittely kaupungissa osoitti, että eri kaupunginosien erityispiirteet vaikuttavat aktiivisuuteen verkostossa toimimisessa.

Järjestettiin esittelyjä toiminnasta eri puolilla kaupunkia. Lähestyttiin asukastaloja, kaupunginosayhdistyksiä, yhdistyksiä, yhteisöjä, organisaatioita. Vierailtiin asukasiloissa ja kaupunginosaliikkeiden (sos.med.synnyttämät, mm. Töölö-liike) tilaisuuksissa

Mekans-hankkeen esittelyä yhteistyökumppaneille, kuten asukastaloille ja kirjastoille jatkettiin syksyllä (Liite 1, opetukset alueittain).

Lokakuussa Mekans oli mukana Kaapelitehtaalla järjestetyssä Wärfest-tapahtumassa, jossa oli mukana satoja monia erilaisia oppimiseen ja itse tekemiseen -liittyviä ryhmiä ja hankkeita. Verkostoitumisen kannalta tapahtuma oli erittäin hyödyllinen ja saimme sieltä monia hyviä kontakteja muihin toimijoihin ja hankkeisiin, jotka myös pohtivat vapaamuotoisen oppimisen hyödyntämistä.

2. Verkkopalvelun kehittäminen, verkkoviestintä

Mekans-verkosto on keskeisesti viestinyt sähköisesti. Ensimmäinen versio verkkopalvelusta mekans.fi on palvellut a) toiminnasta ja opetuksista tiedottamisen sekä b) opetukseen ilmoittautumisen välineenä. Kaupunkilaisille verkkopalvelun käytön omaksuminen on ollut luontevaa alusta alkaen: niihin opetukseen, joihin on ollut verkkoilmoittautumisen mahdollisuus, tätä optiota on käyttänyt ilmoittautuneista yli 70 %.

Syksyn 2012 aikana tuotettiin uusittu ulkoasu ja tekniikka verkkopalvelulle. Samalla kehitettiin graafista viestintää (Lasipalatsin Mediakeskus Oy:n mekans-hankkeen logo ja kuvitus, graafinen ilme). Tutkittiin intranet-sovellusten käyttöä viestinnän ja tiedottamisen tukena, ryhmätyöympäristöä, karttojen käyttöä (mitä tapahtuu, missä, missä voi opettaa). Sisällönhallintajärjestelmän versiopäivitys. Kieliversiot (yleistiedot fi/en/se).

Verkkopalvelun kehitystyö vietiin pitkälle syksyllä 2012. Uudistusten käyttöönotto tulee seuraamaan verkoston tarpeita.

Syksyn aikana toteutettiin uuden graafisen ilmeen mukainen sivusto 2012.mekans.fi, joka oli vuoden vaihteessa yhteiskumppaneiden testikäytössä. Sivusto on verkkopalvelu, joka tarjoaa tarpeellisia ja helppoja työkaluja vapaamuotoisen kurssin järjestämiseen. Sen avulla on mahdollista suunnitella, toteuttaa, markkinoida, hoitaa ilmoittautumiset ja kurssin arkistointi kurssin vetäjän ja opetuspaikan kannalta mahdollisimman helpolla ja nopealla prosessilla.

Sivusto tarjoaa yhteyksiä useisiin väliaikaisiin opetuspaikkoihin, joita kutsutaan nimellä popup-opistot. Sivustolla kuvata erilaisten tilojen tarjoamat fasilitteetit ja tarjoaa helpon tavan kommunikoida vetäjän ja paikasta vastaavan tahon kanssa.

Kurssin ennakkosuunnittelu mahdollistaa kurssi-idean esittelemisen jo ennen varsinaista järjestämistä. Lopullisen organisoinnin voi aloittaa vasta kun käyttäjät ovat osoittaneet kiinnostuksensa aihetta kohtaan esim. Facebookissa. Sivustolla on myös mahdollista ehdottaa kurssiaiheita ja etsiä niille opettajaa.

Sivuston tavoitteena on automatisoida kurssien järjestämistä siten, että niiden järjestämiseen ei tarvita keskitettyä koordinaatiota, vaan kurssit syntyvät itsestään vetäjän ja paikan yhteistyöllä.

Vuoden 2013 alussa sivustoa koekäytettiin ja vuoden 2013 aikana saatujen kokemusten perusteella tehdään yhteenvetoa siitä, mikä palvelee parhaiten kehittyvän verkoston tarpeita.

3. Video-/televisio-ohjelmien tuottaminen tapahtumista

Mekans-opetusten videoiminen on jo palvellut projektin viestintää. Tiedottamisen lisäksi opetustilanteita tullaan kuvaamaan ja materiaalista tuottamaan pieniä ohjelmia. Ohjelmat välittävät tiedon käsiteltävästä aiheesta ja välittävät tietoa/antavat mahdollisuuden hyötyä käsitellystä aiheesta jälkeenpäin.

Vuoden 2012 aikana hankittiin verkostolle laitteita videotuotantoon. Konseptoititiin videoiden tuottamisen tapa: kompakti ja helposti toistettava

malli tuottaa videoita opetustilaisuuksista. Konseptin toteutti m-cult. M-cult on kumppani myös jatkossa.

Järjestettiin verkoston toimijoille ohjausta videotuotantoon. Työpajan verkoston toimijoille toteutti myös m-cult. Kumppanit saivat ohjausta video-ohjelmien kuvaamisessa, editoimisessa ja yleisesti videotuotannon menetelmistä.

Kurssien videoiteja ja niiden julkaisemista on jatkettu myös syksyllä. Videoiteja on tehty muun muassa Pukinmäessä ja Kontulassa.

Videot on nähtävissä mm. Stadi-tv:ssä Mekans-kanavalla sekä Arcada amk:n omistamalla DinaTv-kaapelitelevisiokanavalla.

Mekans-toimintaa Kaapelitehtaalla WÄRK:fest:illä: yhteisöllisen taideteoksen tekemistä

4. Viestinnän ja verkostojen kehittäminen

Olemassa olevaa toimijoiden verkostoa vahvistettiin. Viestinnän menetelmiä kehitettiin. Tavoitteena oli luoda verkko erilaisissa rooleissa toimivien välille toiminnan kestävä kehittyminen päämääränä.

Vuoden 2012 aikana verkoston keskeiset toimijat eri puolilta kaupunkia on koottu toistuvasti yhteen vaihtamaan ajatuksia ja keräämään kokemuksia. Järjestettiin kehittämisseminaari/työpajapäivä verkoston keskeisille toimijoille ja tukijoille. Tähän osallistuneet loivat yhä uusia yhteyksiä, tutustuivat toisiinsa. Tiedon ja kokemusten vaihtoa tapahtui paljon. Verkkopalvelun käytössä annettiin ohjausta. Jaettiin tietoa vastaavista hankkeista muissa maissa.

Milla Paloniemi ohjaa piirtämistä Taidekontissa

Tutustuttiin Japanin 'University Network'-toimintaan. Shibuya University Networkilla on monta sisarhanketta ympäri Japania: tutustuttiin oppimisverkoston tapaan toimia ja hyödynnettiin kokemuksia Suomen/Helsingin mallin kehittämiseen. Yasuaki Sakyon perustama oppimisverkosto on saanut paljon kansainvälistä tunnustusta ja uutisointia (mm. CNN).

Konseptoidaan kansalaisakatemia-verkosto. Dokumentoidaan toiminta. Tuotetaan helposti kopioitava tapa mahdollistaa elinikäisen oppimisen mallia muissa kaupungeissa.

Kehitettiin viestinnän menetelmiä verkostolle. Tuotettiin animaatioita mainostamaan hanketta Lasipalatsin aukiolle (Bio Rexin seinä). Lasipalatsin Mediakeskus Oy:n Mekans-hankkeelle ulkoasu, logo. Uusi graafinen ilme otettiin käyttöön kesäkuussa 2012.

Mekans-verkoston vierailijat (oik. Suonperä, Lehtonen), Japanin Instituutin työntekijä (Ulla Kinnunen) sekä Shibuya Daigakun aktiiveja tapaamisessa Tokyossa.

Kansainvälinen yhteistyö

Japanin instituutin yhteyshenkilö Japanissa on avasi keskustelun mekans-verkoston esikuvan (Shibuya University Network) perustajiin ja sopi perustan yhteistyölle sekä tutustumisvierailuille. Mekans-projektia esiteltiin Pohjoismaisessa Nordmatch-rahoitusseminaarissa Tallinnassa lokakuun alussa. Seminaarissa käsiteltiin mahdollisia jatkokehitysideoita ja tulevia rahoitusmahdollisuuksia.

Shibuya Daikagu -verkosto on toiminut Tokiossa jo kuuden vuoden ajan ja se on toiminut esikuvana Mekans-hankkeelle. Shibuyasta saatavilla oleva informaatio on pääosin japaninkielistä eikä sen sisällöstä ole voinut saada tarkkaa kuvaa pelkkien nettisivujen ja sähköpostin avulla. Siksi teimme opintomatkan Japaniin saadaksemme selville, miten Shibuya Daikagu itse asiassa toimii, mistä se on saanut alkunsa ja miten sen on onnistunut leviämään useisiin muihin Japanin kaupunkeihin.

Suomen ja Japanin aikuiskoulutusympäristöt poikkeavat suuresti toisistaan. Japanissa ei ole meille tuttua kansalais-/työväenopistoperinnettä tai muitakaan edullisia tai maksuttomia oppimismahdollisuuksia. Monet Shibuyan hyvät käytännöt on sovellettavissa myös tänne.

Shibuya Daigakun keskeiset arvot:

- vapaaehtoisuus: suurin osa koordinaattoreista ja kurssien järjestäjistä tekevät töitä maksutta (korvauksena mahdollisuus osallistua)
- tasa-arvoisuus: Daigakuissa ei ole Japanin yhteiskunnan tavanomaista tiukkaa hierarkkisuutta, vaan kaikki iästä, sukupuolesta, taustasta tai sosiaalisesta asemasta ovat tasa-arvoisia ryhmän jäseniä.
- yhteisöllisyys: seuraus kahdesta edellisestä arvosta, mutta erittäin keskeinen toiminnan lähtökohta. Ketään ei suljeta ulkopuolelle, sisäpiirejä ei ole. Monille vapaaehtoistoiminnan tärkein motivaatio on kuuluminen yhteisöön.

Shibuya Daikagu toimii osin kaupungin myöntämin avustuksin ja tekee paljon samoja tehtäviä kuin Helsingissä esim. Kulttuurikeskus, Nuorisoasiainkeskus ja työväenopistot, mutta sillä on myös hyvin tiivis yhteistyö oman alueensa yritysten kanssa, joille yhteistyö on osin markkinointinäkyvyyttä ja osin yhteiskuntavastuutomintaa.

Tällaisen yritysten mukaan tuominen vapaamuotoisen oppimisen toimintaan mukaan olisi mahdollista toteuttaa myös Helsingissä.

Sormivirkkaustöitä mekans-kurssilta Pukinmäestä.

5 . Kumppanuudet vuoden 2012 aikana

Osallistuttiin kumppaneina Lasipalatsin Designmarketiin ja Taidekonttiin. Molemmat toivat synergiaetuja. Sarjakuvaseuran laaja vapaaehtoisopettajien verkosto nostettiin myös muissa yhteyksissä mekans-opettajien joukkoon.

Mekans oli mukana Lasipalatsi Design Markets & Fashion Film Festivalilla. Tapahtuma (LDM&FFF) toi näkyvyyttä nuoren kaupunkilaisyleisön parissa. Mekans-hankkeelle räätälöitiin sopiva paketti, jossa se näkyy esim. tapahtuman tiedotusmateriaaleissa sekä Bio Rexissä elokuvafestivaalin yhteydessä. LDM&FFF vastasi lisäksi muotoiluun liittyvän työpajan järjestämisestä, jossa yleisö pääsi tutustumaan vertaisoppimisverkoston ideaan työpajan kautta (kts. Liite 2). Tapahtumassa Mekans verkostoitui nuorten suunnittelijoiden ja taiteilijoiden kanssa.

Sarjakuvaseuran Tiedotuskeskuksen *Taidekonttissa* järjestettiin työpajoja lapsille ja nuorille 15.4. – 13.7. Suunnitelman mukaan kontti siirtyi Lasipalatsin aukiolle 1.5.2012. Mekans-verkosto näkyi Taidekontin tiedotuksessa, banderolleissa. Taidekontissa oli myös mekans-verkoston edustajia sekä tiedotteita.

Syyskuussa Helsingin juhlaviikot toteutti Demos Helsingin ideoiman Koulu-School -tapahtuman Lapinlahden sairaala-alueella. Tapahtuma oli erittäin suosittu ja elinikäinen oppiminen ylipäättään sai sen myötä myös lisää huomiota.

”MeKans Blues”, itserakennettu soittimin soittava bändi, joka koostuu verkoston oppijoista, esiintymässä Esa Kuloniemen johdolla.

Wärkfestin yhteydessä Mekans sai myös yhteyden yliopistolla toimivan troikagame.fi -sivuston puuhaajiin. Troika on osin uuden Mekans-sivuston toimintoja vastaava verkkosivusto, jossa on mahdollista järjestää

vapaamuotoista opetusta lähinnä yliopiston opiskelijoiden keskuudessa. Troika-sivustolla ei kuitenkaan ole esitelty valmiita opetuspaikkoja. Troikan kehittäjien kanssa on jatkettu yhteistyötä vuoden 2012 jälkeenkin.

Joulukuussa järjestettiin Mekans-tilaisuus Lasipalatsin kohtaamispaikalla. Paikalle oli kutsuttu niin meidän omia yhteistyökumppaneita (mm. kirjastoista ja asukastaloista) sekä yhteyshenkilöistä KouluSchool-tapahtumasta, Troikasta, Finnish Institute of London:sta ja Wärfestistä. Tilaisuudessa esiteltiin uuden Mekans-sivuston toiminnallisuutta, terveisiä Japaniin tehdyltä opintomatkalta sekä esiteltiin KouluSchool ja Troikan toimintaa.

Tilaisuuden loppupuoli oli varattu keskustelua varten, mikä olikin erittäin vilkasta.

Eri tavoin vapaamuotoista oppimista lähestyvillä on paljon yhteistä eikä toiminta silti ole päällekkäistä. Erittäin mielekkäänä pidettiin yhteisen oppimisyhteisön luomista kaikkien vapaamuotoisesta oppimisesta kiinnostuneiden kesken. Yhteistyön kehittämistä päätettiin jatkaa vuoden 2013 aikana.

Kyoton "University Network", epämuodollisen oppimisen verkosto, on aktiivinen myös mm. siivoustapahtumien järjestäjänä. Kuvassa "Clean Kampus" tapahtuma marraskuussa 2012. Oikealla Kimmo Lehtonen.

Baanalle järjestetty kävely oli osa verkoston ”Tunne muuttuva kaupunkisi” -sarjaa

Yhteenvetoa ”Mekans – kansalaisten kampus” –hankkeen toteutumisesta 2012

Vertaisoppimisverkoston kehityshanke toteutui suunnitellusti. Uusia kaupunginosia lähti mukaan edistämään kaupunkilaisten epämuodollisen oppimisen mahdollisuuksia.

Verkosto laajentui niin kaupungin hallintokuntien sisältä kuin kaupunginosayhdistysten ja hankkeiden muodossa. Yksityiset ihmiset, kaupunkilaiset eri puolilta Helsinkiä ovat lähteneet mukaan jakamaan tietojaan ja taitojaan.

Hankkeesta ja sen tausta-ajatuksesta on alusta alkaen kerrottu avoimesti kaikille: kaupunkiin onkin syntynyt myös muita epämuodollisesta oppimisesta kiinnostuneita ryhmiä (esim. demoksen ”Kouluschool” sekä Wärfest), jotka ovat ilmaisseet halunsa yhteistyöhön. Tältä osin katsommekin mekans-hankkeen onnistuneen jopa odotettua monipuolisemmin tavoitteessaan lisätä kaupunkilaisten vapaamuotoisen oppimisen mahdollisuuksia. Hankittuja kokemuksia jaetaan edelleen kaikkien kiinnostuneiden hyödyksi ja tueksi.

Mekans-verkoston soitinrakennuskurssin osanottajia Kontulan nuorisotalo Luupin tiloissa.

Hankkeen tulokset

Vuoden 2012 kehitystyön ansiosta Mekans on kehittänyt vapaamuotoisen oppimisen toimintamallin, josta on hyvä jatkaa. Mallin pohjalta on toteutettu verkkotyökaluja, joka mahdollistaa kurssin järjestämisen ja helpottaa opettajan, paikan haltijan ja oppilaiden välistä kommunikaatiota. Tämän ansiosta kurssien järjestäminen voi toteutua ilman keskitettyä organisaatiota, puhtaasti innokkaiden opettajien, oppimishaluista kurssilaisten ja avoimien popup-opistojen kesken.

Nyt Mekans on pisteessä, jossa vapaamuotoinen oppiminen pohjautuu vapaaehtoistoimintaan. Tästä on hyvä jatkaa kehittelyä.

Vuoden 2013 tavoitteet on luoda tiivis Mekans-yhteisö, jossa voidaan edistää vapaamuotoista oppimista ja ideoita kursseja, yhteistyössä muiden samasta toiminnasta kiinnostuneiden kanssa.

Pohja tälle yhteisölle on jo luotu vuoden 2012 verkostoitumisen ansiosta.

Lasipalatsin Mediakeskus Oy jatkaa Mekansin eteenpäin viemistä toistaiseksi omilla resursseillaan. Hanketta ohjataan vapaaehtoiseen ja kaupunkilaisten itsenäisen toiminnan suuntaan Shibuyan mallin mukaan. Erilaisia jatkorahoitusmalleja tutkitaan vuoden 2013 aikana.

Liitteet:

Liite 1: Opetukset_alueittain2012.pdf (yhteenveto opetuksista kaupunginosissa)

Liite 2: Mekans_ldm.jpg (juliste)

Liite 3: Mekans_intiaruoka.jpg (juliste)

Liite 3: Mekans_esite2012.pdf (esitteen painovalmis pdf)

Liite 4: LP_tulos_800_2012_12a.pdf (talouslaskelmaa 2012, 1)

Liite 4: LP_tulos_800_2013_05.pdf (talouslaskelmaa 2012, 2)

Liite 5: ambidekstria_lasku.pdf *

** Liitteenä olevien talouslaskelman ja pääkirjan laskelmiin tullut mukaan kaikkia hankkeen menoja: 4800 € laskutuksesta hankkeen kustannuspaikalle 800 on liitetty mukaan erillinen kuitti. Laskutus koskee verkkopalvelun kehitystyöhön liittyvää ostopalvelua.*

Lisätietoja:

Jani Suonperä
suunnittelija
Lasipalatsin Mediakeskus Oy
puh. +358 44 557 7484
email jani.suonpera@lasipalatsi.fi
twitter @janisuonpera